

75-ta rocznica wyzwolenia obozu koncentracyjnego Dachau, 29 kwietnia 2020 r.
Przesłanie video dr Gabriele Hammermann, dyrektora Miejsca Pamięci Dachau

Drodzy Ocaleni, drodzy członkowie Rodzin,
Szanowne Panie i Panowie,

z nostalgią trzymamy w tych dniach w rękach listy ocalonych i wyzwolicieli, którzy zgłosili swoje uczestnictwo w uroczystościach upamiętniających 75-tą rocznicę wyzwolenia obozu koncentracyjnego Dachau. W sumie oczekiwaliśmy obecności 72 ocalonych obozu Dachau i jego podobozów oraz 19 weteranów armii amerykańskiej, którzy 29 kwietnia 1945 r. wyzwolili tysiące chorych i śmiertelnie wyczerpanych więźniów. Wielu w zaawansowanym wieku gości z 20 krajów chciało – niektórzy z nich po raz pierwszy po 75 latach – wrócić do wcześniejszego miejsca terroru i cierpień, aby podzielić się z nami swoimi doświadczeniami i uczcić pamięć zabitych współwięźniów.

Ocaleni są ostatnimi świadkami:

- Żydowscy więźniowie, którzy zostali deportowani do podobozów Dachau: Kaufering, Mühldorf i Allach.

Ostatnimi świadkami są:

- Więźniowie polityczni, prześladowani z powodu różnorodnego europejskiego oporu przeciwko narodowemu socjalizmowi.

Oni są ostatnimi świadkami pracy przymusowej, przestępstw wojennych i marszów śmierci.

Oni wszyscy są zaniepokojeni wzrostem nacjonalizmu i skrajnej prawicy, widzą obowiązek społeczeństwa i polityki w wspieraniu pamięci o nazistowskich przestępstwach jako stałej części długoterminowego działania politycznego i społecznego. Ich pamięć działa do dzisiaj jak sejsmograf do wykrywania każdej formy antydemokratycznych tendencji. To oni popierali przez dekady pokój i pojednanie. Ocaleni mieli dzielić się z nami swoimi przeżyciami w „Dniu Pamięci”, w którym planowaliśmy spotkania z Nimi i dyskusje na terenie całego Muzeum. Niestety to wydarzenie również nie może się odbyć z powodu kryzysu związanego z koronawirusem. Ocaleni i ich krewni, my wszyscy, jesteśmy bardzo rozczarowani.

Następne pokolenia odczuwają w obliczu pożegnań wielu ocalonych obowiązki walki o zachowanie pamięci, obowiązki dania znaku przeciwko bagatelizowaniu i zapomnieniu i łączenia się w tym zaangażowaniu z innymi.

Także my bardzo poważnie traktujemy apel wielu Ocalonych o zachowanie żywej pamięci o ich przeżyciach w tym miejscu. Miejsce Pamięci Dachau opracowało zgodnie z tą wolą kompleksową nową koncepcję, która zostanie zrealizowana w najbliższych latach.

Dziękuję wszystkim, którzy w ostatnich 12 miesiącach tak bardzo się starali zorganizować uroczystość z okazji 75-tej rocznicy wyzwolenia: współpracownikom Miejsca Pamięci Dachau, wielu zaangażowanym partnerom w stowarzyszeniach ofiar, w społeczeństwie, polityce i kościołach, pełnym zaangażowania wolontariuszom. Dziękuję darczyńcom rządowym i landowym za finansowe wsparcie, które chcemy wykorzystać w ramach możliwości przy organizacji 76-tej rocznicy w roku 2021, i prywatnym firmom i instytucjom za ich wielką gotowość do darowizn.

Moim największym życzeniem jest, abyście Państwo pozostali w dobrym zdrowiu i żebyśmy się spotkali w przyszłym roku, aby nadrobić rozmowy i liczne spotkania, które w tym roku nie były możliwe.